

.

Alfred Bernhard Nobel (shved. Alfred Bernhard Nobel (inf.) ; 1833 yil 21 oktyabr , Stokgolm , Shvetsiya-Norvegiya Ittifoqi - 1896 yil 10 dekabr , San-Remo , Italiya Qirolligi) - shved kimyogari , muhandis, ixtirochi, tadbirkor va xayrixoh .

Alfred Nobel

Alfred nobel

AlfredNobel sozlandi.jpg

Shved fotosuratchisi Guest Flormann tomonidan Alfred Nobel portreti

Tug'ilgan ismi

Inglizcha Alfred bernhard nobel

Tug'ilgan kun

1833 yil 21 oktyabr [1] [2] [...]

Tug'ilgan joyi

Stokgolm , Shved-Norvegiya Ittifoqi

O'lim sanasi

1896 yil 10-dekabr [4] [5] [...] (63 yil)

O'lim joyi

San-Remo , Italiya Qirolligi

Mamlakat

Flag of Sweden.svg Shvetsiya

Ilmiy soha

kimyogar , muhandis va ixtirochi

Sifatida tanilgan

**dinamit ixtirochisi va Nobel mukofoti
asoschisi**

Mukofotlar va sovg'alar

**Faxriy ofitser legioni Shimoliy Yulduz ordeni
bilan ritsar**

Imzo

Imzo

Vikipediya logotipi Vikipediya tirnoqlari

**Commons-logo.svg Wikimedia Commons
Media Fayllari**

**Dinamit ixtirochisi [6] [7] sifatida tanilgan
Nobel, shuningdek , metallurgiyadan
kimyoviy va kanon ishlab chiqarishga
yo'naltirgan Bofors kompaniyasiga ham**

egalik qildi . Nobel 355 xil patentga ega, dinamit eng mashhurdir. Uni qurol savdosidan foyda ko'rgani uchun qoralagan muddatidan oldin qilingan obro'yini o'qib chiqib, u o'zining boyligini fizika, kimyo, tibbiyot, adabiyotdagi eng muhim yutuqlari va dunyoni mustahkamlashga qo'shgan hissasi uchun mukofotlangan Nobel mukofotlarini [8] [9] ta'sis etishni vasiyat qildi . Uning ismi Dynamit Nobel (Eng.) Va AkzoNobel kabi zamonaviy kompaniyalarda saqlanib qolgan, ular Nobel asos solgan kompaniyalar bilan birlashish avlodlari bo'lgan [10] .

Biografiyasi

Yoshligida Alfred Nobel

Alfred Nobel 1833 yil 21 oktyabrda Stokgolmda Emmanuel Nobel kichik (1801-1872) oilasida , ixtirochi va muhandis va Andrietta Nobel (1805-1889) [11] oilasida tug'ilgan . U uchinchi o'g'il edi, oilada sakkiz bola bor edi. Oila qashshoqlashdi va

Alfreddan tashqari faqat Robert, Lyudvig va Emil tirik qoldi [12] [10] . Otasi orqali Alfred Nobel shved olimi Olof Rudbekning avlodi bo'lgan (1630-1702) [13]. va o'z navbatida, bola texnologiyaga, xususan portlovchi moddalarga qiziqib, uning asosiy tamoyillarini otasidan erta yoshida o'rgangan. Alfred Nobelning texnologiyaga qiziqishi Stokgolmdagi Qirollik Texnologiya Institutini bitirgan otasidan meros bo'lib o'tdi [14] .

1837 yilda biznesdagi ko'plab muvaffaqiyatsizliklardan so'ng, Emmanuel Sankt-Peterburgga ko'chib o'tdi va dastgohlar va portlovchi moddalar ishlab chiqaruvchisi sifatida muvaffaqiyat qozondi. U zamonaviy kontrplak ixtiro qildi va torpedada ishlashni boshladi [15] . 1842 yilda oila unga shaharda qo'shildi. Endi, gullab-yashnagan holda, uning ota-onasi Nobelni xususiy o'qituvchilarga yuborishga muvaffaq bo'lishdi va bola o'qishni, ayniqsa kimyo va tillarni mukammal bildi va ingliz, frantsuz, nemis va rus tillarida bimalol gaplashishni o'rgandi [10] . 1841 yildan 1842 yilgacha 18

oy davomida Nobel o'zi o'qigan yagona maktabga bordi. Stokgolmdagi Yoqub [16] .

1849 yilda, Nobellar oilasi etti yillik Sankt-Peterburgda bo'lganidan so'ng, otasi, rus kimyogari Nikolay Nikolaevich Zinin tavsiyasi bilan o'g'lini Evropa va Amerikaga o'qishga yubordi . Keyingi yilning bahorida o'n olti yoshli Alfred Nobel Sankt-Peterburgdan jo'nab ketdi. U Daniya, Germaniya, Italiya, Frantsiya va keyin Amerikaga tashrif buyurdi [12] . Parijda u 1847 yilda nitrogliserinni kashf etgan Askanio Sobrero bilan uchrashdi. Sobrero nitrogliserinni ishlatishga keskin qarshi chiqdi, chunki u oldindan aytib bo'lmaydigan darajada edi, issiqlik yoki bosim ta'sirida portlab ketdi. Lekin Nobel nazorat usuli va bu ancha katta kuch ega, chunki tijorat maqsadlarida foydali qaltis, deb nitrogliserin foydalanishni o'rganish porox . 18 yoshida u kimyo fanini o'rganish uchun AQShga bir yil [17] safar qildi. U erda u AQSh fuqarolik urushi davrida " USS Monitor " jangovar kemasini yaratgan ixtirochi Jon Erikson bilan qisqa vaqt ishladi . 1857 yilda Nobel o'zining birinchi patentini,

gaz hisoblagich uchun ingliz patentini topshirdi .uning 1863 yilda olgan birinchi shved patenti "otish quroli tayyorlash usullari" edi [10] [16] [18] .

Rossiyaga qaytgach, Nobel Rossiya armiyasi uchun harbiy buyruqlarni bajaradigan oilaviy fabrikalar ishini boshladi. Nobel kompaniyasining yanada gullab-yashnashiga 1853 yilda boshlangan Qrim urushi yordam berdi (1853-1856). 1859 yilda Nobelning otasi o'z fabrikasini ikkinchi o'g'li Lyudvigning qaramog'ida qoldirib , o'z biznesini yaxshilagan. Nobel va uning ota-onasi Shvetsiyadan Rossiyaga qaytishdi, u erda Nobel o'zini portlovchi moddalarni o'rganish va ayniqsa xavfsiz nitrogliserin ishlab chiqarish va ishlatishga bag'ishladi. 1863 yilda Nobel detonatorni ixtiro qildi [10] .

1864 yil 3 sentyabrda Stokgolm yaqinidagi Heleneborg shahridagi fabrikada nitrogliserin ishlab chiqaradigan ombor portladi. Fojida besh kishi, jumladan Nobel Emilning ukasi halok bo'ldi [16] . Kichkina avariylarni

sezmay o'jarlik va xotirjamlik bilan Nobel o'zi ishlab chiqargan portlovchi moddalarning barqarorligini oshirishga e'tibor qaratib, fabrikalar qurishni davom ettirdi [16] . 1867 yilda Nobel dinamit uchun patent oldi - nitrogliserinni uni yuta oladigan moddalar bilan aralashmasi. O'zining kashfiyotini reklama qilib, u yangi portlovchi vositasi haqida ommaviy namoyishlarni o'tkazdi va bu qanday ishlashi haqida ma'ruza qildi. Natijada tobora ko'proq odamlar Nobel ixtirosiga qiziqish ko'rsata boshladilar [12].. Dinamit AQSh va Buyuk Britaniyada patentlangan va tog'-kon sanoatida va xalqaro miqyosda transport tarmoqlarini qurishda keng qo'llanilgan [10] . 1875 yilda Nobel dinamitdan ancha barqaror va kuchli portlovchi jele ixtiro qildi va 1887 yilda korditning salafi bo'lgan patentlangan ballistik ballistikni yaratdi [10] .

1888 yilda gazeta muxbirlarning xatosi bilan Nobelning o'limi haqidagi xabarni chop etdi, uni Kannda vafot etgan akasi Ludvig bilan aralashtirib yubordi. Bu Alfredga jiddiy ta'sir ko'rsatdi. Ular "qondagi millioner",

**"portlovchi o'lim bilan savdo qiluvchi",
"dinamit qiroli" sifatida yozishni
boshlaganlarida, u insoniyat xotirasida
"dunyo miqyosidagi yovuz odam" bo'lib
qolmaslik uchun shunday qaror qildi (19) .**

**1884 yilda Nobel Shvetsiya Fanlar
akademiyasining a'zosi etib saylandi , o'sha
institut keyinchalik Nobel mukofoti
sovrindorlarini tanlab oldi va 1893 yilda
Uppsala universitetining faxriy doktori
unvonini oldi .**

**Dinamit, boshqa portlovchi moddalar ishlab
chiqarishdan va Bokudagi neft konlarini qazib
olishdan (Branobel Sheriklik) u va uning
akalari Ludvig va Robert katta rol o'ynagan
Alfred Nobel katta boylik to'pladi. Uning
hayoti davomida Nobelga xalqaro miqyosda
355 ta patent berildi va uning o'limidan keyin
patsifizmga bo'lgan ishonchiga qaramay,
uning biznesida 90 dan ortiq qurol ishlab
chiqaradigan zavodlar tashkil etildi [20] [10] .**

1889 yilda u Butunjahon tinchlik kongressida qatnashdi .

O'limnitahrirlash

Alfred Nobelning o'lim niqobi , Shvetsiyaning Karlskug shahridagi Nobel qarorgohida .

Italiyaga ballistit sotganlikda "Fransiyada katta xoinlik" da ayblanib , Nobel 1891 yilda Parijdan San-Remoga ko'chib o'tdi [21] [22] . 1896 yil 10-dekabr kuni Alfred Nobel o'z villasida 63 yoshida miya qon ketishidan vafot etdi [23] . U Norra qabristoniga dafn qilindi , Stokgolmdagi beglingsplatsen . O'z oilasi, do'stlari yoki hamkasblari bilmagan holda, u boyligining katta qismini Nobel mukofotlari sifatida taniladigan mukofotlarni moliyalashtirish uchun qoldirgan [22] .

Shaxsiy hayot

Nobel Yevropa va Shimoliy Amerikada turli mamlakatlarda o'z kompaniyalari faoliyatini tashkil etish va 1891 uchun 1873 dan Parijda

doimiy uy saqlab, uning ish hayotining eng bo'ylab sayohat [16] . U yolg'iz odam bo'lib, ko'pincha depressiyani boshdan kechirdi [10] . Nobel hech qachon uylanmagan bo'lsa ham, uning tarjimai holi mualliflari u kamida uch marotaba munosabatda bo'lishgan.

Nobelning birinchi muhabbati rus qizi Aleksandr edi, u uning taklifini rad etdi. 1876 yilda Avstriya - Bohemian Freifrau , Berta Kinski, Nobel kotibi bo'ldi, ammo qisqa vaqtdan so'ng u uni sobiq sevgilisi Baron Artur Gundakkar fon Zutnerga uylantirib qo'ydi. Uning Nobel bilan shaxsiy aloqasi qisqa bo'lsa ham, u 1896 yilda vafotigacha u bilan xat yozgan va uning Tinchlik mukofotini Nobel mukofotlari ro'yxatiga kiritish haqidagi qaroriga kuchli ta'sir ko'rsatgan deb ishoniladi. Berta fon Zutner faoliyati uchun 1905 yilda Tinchlik uchun Nobel mukofotiga sazovor bo'lgan. Uchinchi va eng uzoq muddatli munosabatlar dan Nobel Sofi Hess edi Vena u 1876 yilda uchrashdi, [16] . Ular 18 yil davom etdi.

Rasmiy o'rta va oliy ma'lumotga qaramay, Nobel olti tilni bilgan: shved, frantsuz, rus,

ingliz, nemis va italyan. bir dramaturg sifatida Alfred Nobelning faoliyati - kam-ma'lum biridir [24] Uning tarjimai holi faktlariga. Uning yagona pyesi - Nemesis, Beatrice Chenchi uchun nasrdagi to'rtta fojia, o'limidan oldin nashr etilgan. 1896 yilda Parijda nashr etilgan butun tiraj, uch nusxadan tashqari, vafotidan so'ng darhol yo'q qilindi, chunki pyesa cherkov tomonidan shafqatsiz va haqoratli deb hisoblandi. Omon qolgan birinchi nashr (ikki tilli, shved va esperanto tillarida) 2003 yilda Shvetsiyada , 2005 yilda esa Stokgolmda, olim vafot etgan kuni spektaklning premerasi bo'lib o'tdi.

Qurollarga bo'lgan munosabat Edit

Hayoti davomida Nobel patsifistik g'oyalarni qabul qildi [25] . Boshqa bir qator ixtirochilar singari (xususan, birinchi pulemyotni yaratuvchisi Richard Geytling), u raqiblar birlarini tezda yo'q qilishga qodir qurolga ega bo'lsa, ular urushdan hech qanday foyda olmasliklarini va mojarolarni tugatmasliklarini tushunishadi. .

Ixtirolar tahrirlash

Dinamitni tahrirlash

Asosiy maqola: Dinamit

Nobel kashf etdiki , diatomusli yer (kieselguhr) kabi inert moddada nitrogliserin xavfsizroq va foydalanish uchun qulayroq bo'ladi va 1867 yilda u bu aralashmani dinamit nomi bilan patentladi .

Jelly Edit jiringlashi

Asosiy maqola: Portlovchi Jelly

Keyin u nitrogliserinni boshqa portlovchi, kollodion bilan birlashtirdi va u dinamitdan yuqori portlovchi bo'lgan shaffof jele o'xshash moddani oldi. Portlash jele deb nomlanganligi sababli, 1876 yilda patentlangan. Keyin kaliy nitrat, yog'och xamiri va boshqalar bilan bunday birikmalar tayyorlash bo'yicha tajribalar o'tkazildi.

Balistik va kordlarni tahrirlash

Bir necha yil o'tgach, Nobel to'pponcha va nitrogliserinning teng qismlarining so'nggi versiyalaridan birida joylashgan birinchi nitrogliserin tutunsiz kukunlaridan biri bo'lgan ballistik kashf etdi . Ushbu kukun korditning peshqadami bo'ladi va Nobelning da'vo qilishicha uning patentida kordit ham bor, u 1894 va 1895 yillarda u va Britaniya hukumati o'rtasida shiddatli sud mavzusi bo'ladi .

Kordit shuningdek nitrogliserin va pufakchalardan iborat bo'lib, tadqiqotchilar efir va alkogol aralashmalarida erimaydigan eng sitrlangan to'pponcha turini ishlatishni istashdi, Nobel esa bu aralashmalarda eriydigan kam nitratlangan shakllardan foydalanishni taklif qildi.

Savol shunisi bilan murakkab ediki, amalda shakllardan birini ikkinchisining nopokisiz toza shaklda tayyorlash deyarli mumkin emas. Oxir oqibat, sud Nobel foydasiga qaror chiqarmadi.

Nobel mukofoti tahriri

Asosiy maqola: Nobel mukofoti

1895 yil 27 noyabrda Parijdagi Shvetsiya-Norvegiya klubida Nobel o'z vasiyatnomasiga imzo chekdi, unga ko'ra uning boyligining katta qismi - taxminan 31 million shved belgisi - fizika , kimyo , tibbiyot , adabiyot sohasidagi yutuqlari uchun mukofot institutiga borishi va kuchaytirishga qaratilgan faoliyati uchun. dunyoning . Vasiyatni o'qigan [26] :

Men, quyida imzo chekkanlar, Alfred Bernhard Nobel, ko'rib chiqqan va qaror qilgan holda, men sotib olgan mulkka nisbatan o'z irodamni bildiraman ... Sarmoyalar, menedjerlar qimmatli qog'ozlarga o'tkazib berishlari kerak, fond tashkil etishlari kerak, undan foizlar o'tgan yil davomida mukofot shaklida chiqariladi. insoniyatga eng katta foyda keltirdi.

Ushbu foizlar beshta teng qismga bo'linishi kerak, ular mo'ljallangan: birinchi qism fizika

sohasida eng muhim kashfiyot yoki ixtironi qilgan kishiga, ikkinchisi kimyo sohasida, uchinchisi fiziologiya yoki tibbiyot sohasida, to'rtinchisi eng muhim adabiy asarga qadar aks ettirilgan. insoniy ideallar, beshinchisi - xalqlar birligiga, qullikni yo'q qilishga, mavjud qo'shinlar sonini kamaytirishga va tinchlik bitimini ilgari surishga salmoqli hissa qo'shadiganlarga.

... Mening maxsus xohishim - mukofotga nomzodning millati ta'sir ko'rsatmasligi kerak, shunda eng munosib g'oliblar skandinaviyalik bo'lishidan qat'i nazar, mukofotni olishadi.

1969 yildan beri Shvetsiya banki tashabbusi bilan norasmiy ravishda " Iqtisodiyotda Nobel mukofotlari " deb nomlangan iqtisodiy sohada Nobel xotirasiga bag'ishlangan mukofotlar ham berilib kelinmoqda.

Xotirani tahrirlash

Nobel nomi - atom raqami 102 bo'lgan nobeliyning sintez qilingan kimyoviy elementi ;

1970 yilda, Xalqaro Astronomiya Ittifoqi Alfred Nobel, nomini ajratiladigan bo'ldi bir krater ustida uzoq tarafida ;

1991 yil 21 oktyabrda Shvetsiya Nobel jamg'armasi tashabbusi bilan Naximov maktabining yonidagi Petrogradskaya qirg'og'ida Alfred Nobelga bronza haykali ochildi [27] ;

A. Nobel sharafiga nomlangan bir asteroid Nobel (6032) astronom ochildi Lyudmila Karachkina yilda Qrim astrofizika rasadxonasi, 4 avgust, 1983 [28] ;

Dneprdagi universitetga Nobel nomi berilgan [29] ;

Yilda Bokuda nomi Nobel shahar ko'chalari biriga taqdirlandi

Bokuda uning tug'ilganligining 185 yilligi munosabati bilan Alfred Nobel haykali o'rnatildi